

"Adéu a un refugiat centenari, l'Eduard Vivancos"

Javier Alcalde

Cada vegada **en queden menys**. La majoria dels **centenars de milers de persones** que van creuar els **Pirineus** el 1939 ens han anat deixant. El passat 30 de desembre ho va fer l'**Eduard Vivancos** (1920-2020).

En aquella època ell era un jove atleta, **esperantista i llibertari**, treballava des dels 13 anys i tenia una passió desbordada pel coneixement. **La guerra**, però, li va canviar la vida per sempre. Amb els companys de l'Institut Obrer de Barcelona va allistar-se com a **voluntari contra el feixisme**. Va ser una carnisseria.

A França el van rebre incomptables penalitats als **campes de concentració**. La seva germana Julieta encara recorda com molts anys després, quan el veies menjar, t'adonaves que havia passat **molta gana**. Per sort, va tenir la protecció del pare, que també era als camps. Allà van reviure la **solidaritat i la cultura** dels ateneus de la República, incloent-hi, com no podia ser d'una altra manera, els grups d'esperanto. A aquesta llengua de **pau i fraternitat** es dedicaria amb cos i ànima, primer a París, després a Toronto.

A les Amèriques va recuperar també la seva **carrera esportiva**, formant part de la selecció canadenca d'**atletes veterans**. Gràcies a la seva feina a Correus va poder anar a la universitat, on brillantment es llicencià en Literatura espanyola, i va fer també estudis de màster. I va ser molt actiu en la **lluita antifranquista**, portant a Toronto, entre d'altres, a la **Federica Montseny**. No oblidà mai **les seves arreles** i durant més d'una dècada va ser un dels principals col·laboradors de 'La Flama', la revista del Casal dels Països Catalans de Toronto.

Des que morí la seva estimada Ramona el 2015 vivia acompanyat de la tendresa del seu fill Floreal, amb qui el 19 de setembre de 2020 celebrà el centenari. Des de llavors, quan la **pandèmia** ho permetia, escoltaven emocionats els versos d'Espronceda:
"Que es mi barco mi tesoro, / que es mi Dios la libertad, / mi ley, la fuerza y el viento, / mi única patria, la mar".

'Bonan vojaĝon, kara Eduard, la tero estu al vi malpeza'! (Bon viatge, estimat Eduard, que la terra et sigui lleu!)